

ՄԱՐԳԻՔ տեղե թ. 114 Աղաճեճք գ. ին մէջ Օրբէլ. 266 = Տարէի "մարգագեանիք", — Մարգ-ի-ն "մարգի ձորն տեղե թ. 116 Հարանդ գ. ին մէջ Օրբէլ. 268 կամ Մարգ-ի-ն ՄԱ. 255 Բ.:

ՄԱՐԳԱՅԵՐ տեղե թ. 115 Եղանկք գ. ին մէջ Օրբէլ. 259, ՄԱ. 208. Տարգ-ի "գերան յարկացն բարձր չէ + ուր":

ՄԱՐԳԱՅԵՐ (սեւ. Մարգ-ի-ն) թ. 32 գ. Տարբերանի՝ Մարգ-ի-ն էր իշխէ. 30 հրա. Յովհ-հանիսեանցի. Մարգ-ի (սոգորաբար Տարգ-ի "մարգ-ի") անունն էր. սեւականի Մարգ-ի + ուր տես վերն էլ 273, 335: Հմմտ. Սեւ-ի Ռերգ-ի:

ՄԱՐԳԱՅԵՐ (սեւ. Մարգ-ի-ն) թ. 86 գ. Վարդապետականի. Մարգ-ի = *Mārōi* օտար ցեղ մը տես վերն էլ 13, 60 ծան. 1 + ուր = պարս. *stān* տեղ, աշխարհ, տես վերն 274, ուստի "աշխարհ Մարգաց":

ՄԱՐԳԱՅԵՐ Առաջ. 270, Մարգ-ի-ն Նիր. 50, Վարդան Աշխ. 418 մեծաւոր թ. 178 Շիրակ գ. ին մէջ. կը մեկնուի՝ Տարգ-ի-ն (Տարգ-ի-ն) բառին մէջ "մարմն" + չէ = "մարմնի շինուած" Նիր. 50 ընթերցողածին համեմատ, տես լինէ 1, 131—132: Բայց մեծաւոր Տարգ-ի-ն շինուած չէ եւ շինողին արձանագրութեան մէջ կը կոչուի Մարգ-ի-ն ՄԱ. 147. Մարգ-ի + չէ "գերակ, շէնք, շինուած":

ՄԱՐԳԵՐ տես վերն էլ 314 Արգ-ի-ն: ՄԱՐԳԵՐԱՍ տեղե թ. 111 Վայց ձոր գ. ին մէջ Օրբէլ. 261 = Տարգ-ի-ն (յունարէնէ) "վայց":

ՄԱՐԳԵՐԱՍԱՅ ՊՈԼԻՍ՝ Հայացած *Μαρτυρό-πολις* է "նորկերա քաղաք թ. 18 Նորկերա գ. ին մէջ Յովհ. Վրդ. 40, Առաջ. 193 տես վերն էլ 163—166:

(Հարան-ի-ն)

Հ. ՀՆԻՐԱՅԵՐԱՍ

Ի Ե Զ Ո Ւ Բ Ա Ր Ա Ն Ս Կ Ա Ն

Մ Տ Ո Ւ Բ Ա Ր Ա Ն Ս Կ Ա Ն Հ Ն Տ Ո Ւ Բ Ո Ւ Թ Ի Ն Զ

(Հարան-ի-ն)

17.

1. Հայ. ճանձ կամ ճանձ (-ի կամ -ոյ, -ից) "ս. ճանձ, մեղուն եւ ճնշող (-ճնշի, -ից) "ս. ճրնճուղ" բառերը բառ իս մի եւ նոյն արմատին կը պատկանին: Spr. Abh. 1, 106 փորձած ստուգաբանութիւնս թողով, կը փնտռեմ հիմնայ այս բառերուն մէջ հնդեւր. արմատ **deyā** "թռչել (voler, fliegen), փութալ, ծեպել (eilen, se hâter), շրջել (sich drehen, se tourner), Hirt Ablaut էլ 99, համ. 363 (ս. այլակ. լեսա. *de'ijū* "հրաւեմ, պարեմ (ich tanze, je danse), լիտ. *dainū* երգ կարգաւելու համար (Tanzlied), ք. այլակ. α) յուն. *διδάω* β) *ζῆλος*, գ. այլակ. *dayūt* "կը թռչէ" յուն. *δίνος, δινεῖν*. գ. այլակ.

Հմտ. Հա *ζάθεος* բառին մէջ, հրգ. *jagōn* Բ): Ըստ Pedersenի KZ. 39 Հայ. & հնդեւր. մի ալ բաւարդ, հայ. ճանձ ալ = հնդեւր. **deyā-n-dey-ōs* է, ուր արմ. *deyā* եւ *dey* ձեւերով երկու անգամ ալ յառաջ կու գայ, նոյնպէս ճնշողն **deyā-n-dey-ōs* = հնդեւր. **deyā-n-deyōlu-kos*-ի մէջ **deyō* ձեւով, Հայ. ճանձ = *deyā-n-dey-ōs* անծանօթ իւն *dey*-ին կը ցուցնէ, որուն տեղ երկրորդ անգամ *dey* գրուած է:

Ինչպէս ճանձ եւ ճնշողն **deyā** "թռչել, շրջել, կարգաւել, արմատէն է (հմտ. "կարգաւել-ի վրայ լեսա. *de'ijū* եւ լիտ. *dainū*), նոյնպէս իտալ. (ս. -ոյ) "ս. կարգաւ թռչուն (Rebhuhn, perdrix), ալ իտալ. -իտալ. -իտալ. -իտալ. -իտալ. -իտալ. խաղաղ խաղաղ ստուգամբ, կայծեր, պարել (saltare, ballare, danzare), բառերուն մէջ իրեն արմատ նստի":

Ճ-ն բառի նշանակութեան վերաբերեալ յիշելու է նաեւ գ. *Fliege* "ճանձ" եւ *fliegen* "թռչել", իսկ ճնշողն բառին նշանակութեան վերաբերեալ հայ. իտալ. "Vogel" եւ իտալ. *fliegen* ":

2. Հայ. իտալ. եւ իտալ. բառերը: Լորդէն Spr. Abh. 2, 285 (համ. 64) Համեմատած էմ իտալ. (համ. ել. 1. տեսն. իտալ. 3. տ. ել-ը եւ իտալ. իտալ. բառերը (հնդեւր. **tol-*էն առ արմ. **tolē* "տանել" Hirt Ablaut էլ 88) յուն. *τλήναι*, գոթ. *thulan*, լատ. *tuli, tolle, tolerare*, հնդկ. *toliti* "քաղաքանալ, մեղմանալ, լիտ. *tylėti* "լիտ. եւայլն բառերուն հետ: Pedersen ալ կ'ըսէ KZ. 39, 354 *թռչում* stimmt formell mit lat. *tollo* ..., in der Bedeutung stimmt es besser mit *τλήναι* und got. *thulan* ... " Հայ. իտալ. ալ **թիլ* է բառ Pedersenի KZ. 39, 370:

Սկզբնապես ի-ի մէջ հնդեւր. *pt* փնտռելու է, որ յետոյ *ht* եւ տեղափոխութեամբ *th* = ի եղաւ: Pedersen ալ կ'ըսէ KZ. 39, 342 Bugge hat KZ. 32, 39 mit Recht angenommen, dass *pt* im Armenischen als *β* erscheint". Բայց *թիլ* մէջ հնդեւր. *թիլ* նշանակութեան նշանակութեան հետ Pedersenի **p* եւ **pri* ալ կրնայ բաւարարել միայն -ի, ս. Հայ. **թիլ* = **p-tol-nō* "թողում", եւ իտալ. *tollo* **thlō*, **p-tol-nō* + *mi* = իտալ. *թիլ* = *p-tolnouthyōn* եւ իտալ. = **p-tolis*:

3. Վերջ յիշուած իտալ. բառ անծանօթութեամբ **deyā-n-dey-ōs* արմատականութիւն մը ցոյց կու տայ, ուր **deyā* = հնդեւր. **deyā* (weben, tisser), ճշգրի. "հոս եւ հոն շարժել (hin und her bewegen), լատ. *Prellwitz* 336 հետեւ. *օրդի* է. *βρος* շէջ. բառի տակ, ուր դեռ յիշուած են *օրդի*, *օրդի* "ստուգանակ", հրգ. *weðban* "միտ հոս եւ հոն շարժել, ստուգանակել, մանել, նիւթել, սորել, հիւսել, նրգ. *weben*, մեղ. *weben* "եղել, փութալ" *weðelen* "դողդոջել, ելայլն բառեր: Հայ. բառ ուրեմ ճ շարժականով է, **de'olho* հնդեւր. *de'olho*. հմտ. Siebs KZ. 87, 273 *weibōn*, an. *weifa* ք in ahd. *weibōn* "երեբալ, գերեւել"